

Република

ОРГАН РЕПУБЛИКАНСКЕ ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ

Ка сопственом искуству

Незадовољство са нашим до-садашњим политичким животом, коме су оскудевали и људи и идеје, показало се на разне начине после овог великог рата. Један од облика у којима се ово незадовољство изразило јесте и стварање земљорадничке странке. Наш сељак, који представљају најмногобројнији и привредно најважнији друштвени ред није био предмет готово никакве бриге од стране државе. Узмимо само као пример и као доказ шта је данашња монархистична држава урадила за стручно вaspitanje и образовање нашег земљорадничког света. Без претеривања може се рећи готово ништа. У бившој Краљевини Србији постојале су само три школе у којима је наш земљорадник могао стечи нешто стручног знања. По овоме човек који не познаје нашу земљу не би никад могао закључити да је створена и да живи од земљорадника. Под таквим околностима зар је некакво чудо што је наш земљораднички сталеж незадовољан и што је то незадовољство довело и до стварања посебне земљорадничке странке.

Учествујући као нова организација први пут у изборима, земљорадничка странка је постигла леп успех. Бар њени прваци изгледају потпуно задовољни првим изборним резултатом. Према данашњој ситуацији и бројној снази група и партија у Уставотворној Скупштини, земљорадничка странка са својих неколико десетина мандата, представља важан и значајан фактор. Демократи су први потрчали да ову странку привежу за себе. Њихови органи већ су говорили о томе да ће обе странке заједно ићи и радити пошто су им програми слични и готово једнаки. Међутим од тога није било ништа. Нова партија је јавно потврдила жељу и намеру да одржи и сачува своју индивидуалност. Ипак посао на придобијању сељачке странке за спасавање по монархију тешке ситуације није престао. Он је настављен и даље, само у другом правцу и на други начин. Место да сељачку странку привлачију једна од највећих политичких партија код нас њу су обе заједнички почеле мамити и призвати у своје друштво. Од како је влада у кризи и од како су почели разговори о образовању нове владе и демократска и радикална штампа се стално занима

држањем земљорадничке странке. Непрестано се истичу жеље и врше утицаји да и ова нова странка уђе у владу.

Њен представник изјавио је регенту, да је странка за уставну и парламентарну монархију и у исто време за јединствену државу. На основу тих изјава неки демократски листови назвали су је већ „државотворном“ странком и као таквој истакли заповедну дужност, да ступи у владу која се има образовати. Други јој по мало прете предочавајући јој да ће она бити одговорна ако услед немогућности образовања владе дође до распуштања Уставотворне Скупштине. У исто време пада и изјава регентова дата Кристану, шефу социјал демократа, да не треба приступати распуштању скупштине „без крајње нужде“. Значи, дакле, да ако сељаци остану тврдоглави „крајња нужда“ се јавља и распуштање скупштине је свршен чин. И ко ће онда бити крив за то? Сељачка странка, одговориће у хору сва монархистична штампа, као што то и сад говори и понавља.

И тако, дакле, сељачка странка која се јавила као протест против нашег рђавог политичког живота нашла се одједном у средњем вртлогу. Где ће је он однети не зна се још посигурно. Њени прваци за сада изјављују да никако неће улазити у владу, али с друге стране нико не може тврдити да ће се они оглушити о апеле на њихова патриотска осећања и чуваре виших интереса државе и народа који им се са свих страна чине. А како би ситуација за сељачку странку била сасвим чиста и сасвим јасна да је она пошла са једног тачног и исправног гледишта, да је за сваки социјални преображај потребан политички, за сваки политички преобразај морални, и да се морално уздизање у нашој средини не може ни замислити без промене данашњег режима који је сушта неморалност и поквареност. Почетак сваког преобразаја код нас мора, дакле, бити свршетак режима под којим се гушимо и стењемо. Без тога, он ће упропашћивати и најбоље намере о својој поправци и место да га ти добронамерни људи поправе он ће њих покварити, место да се он уздигне, они ће се снизити. У том погледу сељачка странка је могла да се поучи туђим и-

искуством, или изгледа да њени прваци желе да она сама луне главом о зид, па да тек онда види да се тим путем не може избеги. Што се тиче нас ми бисмо желели у општем интересу, да ова поука сопственог искуства дође што пре, кад се већ поука туђег искуства не прима и не слуша.

Наш филм

Ступајући једно после подне у председње велике Ристићеве куће, г. Тића затече неку жену, као широким масама чисти предсобље. Сматрајући да је незгодно у канцелариско време вршити послове, који се раде кад све особље изађе, он оштро подвикну:

— Шта то радиш?
— Чистим, као што видите.
— Ко те то научио?
— Гђа Веснић. Наредила ми да сваких 10 минута чистим прашину која би се нахватала по полу.
Г. Тића глесно прекоши трећу за-
стест Господњу, уз неке додатке из
бески законодаваца није могао пред-
видети кад је писао својих десет за-
повести, и нареди да се жена заједно с метлом избаци напоље. И пошто је г. Тића, по оној народној:

На шићу је тежак пијаница (ово само ради фигуре).

А у кавги љути кавгација, — хи-
тре слуге госу послушаше и цео свет диже руке од ове корисне ре-
форме.

А штета је! Штета велика, јер ни-
где метла није била на свом месту као у Ристићевој кући. Истина, оби-
чна сиришка или брезова ужичка не
би била довољна, већ би се морала из неког античког музеја, ма и на позајмицу, узети она Херкулова, али боље ишта него ништа!

Штета, права штета, и грех на
душу г. Тићи што је избацио један
инструмент, тако на свом месту у
Ристићевој кући!

Пирон.

Погрешни путеви

4.

Колико је монархизам и централизам једна погрешна и зацело не једна прогресивна државотворна концепција, толико се на другој страни треши са концепцијама које су у нашој јавности проглашене за сепаратистичке и антидржавне, и које могу и не бити то, али су измешане са схватањима и тенденцијама које се могу тако тумачити са гледишта државног и народног јединства. Мислимо на тежње појединачних покрајина за потпуном аутономијом или за најшијим федеративним уређењем државе, или чак за таким уређењем где би појединачне покрајине имале само војну конвенцију за државном целином. Док доследне крајње централисте траже распарчавање државе у што већи број сопствених јединица, ради јачања централне власти, доследне и крајње фе-

УРЕЂУЈЕ ОДБОР

Број 050 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Кнегиње Љубице ул. бр. 14. — Телефон: 12-

ПРЕПЛАТА КАО И НА БРОЈ.

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ДАНА СЕМ
ПОНДЕДОНИКА.

дералисте траже јачање великих покрајина према којима би централна власт била прилично или са свим снагом и немоћна.

Једном фигуrom изражено могла би се супротна гледишта о уређењу наше државе представити овако: централисте ходе једну радњу, једну фирмом у којој ће један човек бити све и свака глава и центар свега, а имаће као своје слуге 35 или колико било шећергачади или иначе слабих и немоћних помоћника који сваки за себе ништа не представљају нити би могли водити радњу. Крајње федералисте ходе једну радњу од 7—12 равноправних компанија, који мање више сваки за себе може да ради, и ако му се друштво не допада може се издавити и образовати засебну радњу. Ни првом ни у другом случају радње неће бити бог зна каква. У првом толико мање у колико су слуге мање задовољни и са газдом и друговима или се глаже између себе. У другом у толико мање у колико се сваки појединачац осети самосталнији и незадовољнији са друштвом. Компромис решење се дакле само собом намештаје као најбоље: радња са јаким компанијама, али интересима и међусобним обавезама тако чврсто повезана међу собом да излазак једног ма кога слаби све остale а и себештeti највише.

Није случај што су озбиљни политичари покушали наћи једну средину између два крајња гледишта, што су са различних стајалишта испод траже једно средње решење, једну средњу линију и г. Смодлака и г. Ст. Протић и г. Ј. Стојановић. Није чудо што и у нашој јавности на вишеструко постоје и појављују се тешке за неким средњим решењем. Па није у тој вези идеја чудо ни што се јављају и таке мешавине и така компромисна мишљења као што су република с монархијом на челу, или централистичко уређење са широком администрацијом. Све то показује и тешину проблема и потребу компромисних решења. У осталом и сама република ма каквог облика била јесте у основи један компромис грађана и политичких јединица које је састављају. Тако и државно уређење, које је наша странка као прва република унела у свој програм јесте један компромис између централизма и децентрализма, одн. федерализма. Компромисно решење које се као најбоље натура и за организацију наше државе било би такво да покрајине које улазе у састав државне заједнице саопште са неопходно потребним корпоративним функцијама, своју вредност или се узакају и на њено што јачање снажење и успешније делава будући сви посебни саставни делови добити у мени, угледу, вредности.

Тако једно компромисно решење усвојила је наша странка и оно нам се чини не само најбоље него и једино добро. Тражени за државну заједницу све оно што државу чини државом наш програм оставља пуну вредност саставним деловима, и не само оставља него им даје још више и веће вредности него што су досад имали: даје им слободу изборног представништва, избор управе и избор и контролу народа над чиновништвом. Наша странка верује да је држава организована на слободи и правима њених грађана несравњено јача него ма која држава организована на сили и власти. Ми се не бојимо од сувише великих слобода и од сувише великих права. Цело човечанство ми заједно с њим још је сувише далеко од сувише великих слобода и од сувише великих права. Човечанство па и ми патимо од сувише великих прохтева власти и владајућих да се по сваку цену одрже, често баш и на тај начин што угрожавају права и слободе грађана. У републици су владајући прилично зауздани и ограничени у тајим својим прохтевима. Монархије све, па и оне тако зване слободоумне, пате од наступа таких прохтева. Наша особито. Данас јој је главна брига да скрха моћ и углед и отпорну снагу појединачних покрајина. Сутра ће се бацити на моћ и преса организованих грађана. За то монархија не може доћи у обзор ни у најближем компромисном решењу, и они политичари који компромис протежу и на монархију, а мисле да бране права своја и својих покрајина стоје на најногрешнијем путу. Добро би било да ма у последњем часу буду тога свесни.

Др Свет. Стефановић.

КАЈО О СИТУАЦИЈИ

Велики противник Клемансона, Кајо, издаје нову књигу, која ће створити око себе огромну сензацију. „Тајмс“ доводи огроман резиме из те књиге. Резиме износи колико цео један број наших листова.

Кајо пре свега криви Клемансона, да је био кратковид, да је боравио „у вишим сферама“ и да није предвидео да је „мир преко победе“ убијачници за Француску и „мир преко измирења“.

Француска је требала да закључи мир у 1915. или 1917. и тада би она била арбитар Европе. Овако је сву силу узела Енглеска, која је добила неограничену власт над морима.

Даје Француското учинила стварији би се мир без потпуне превласти једне једине државе, као сад. То би био један велики демократски мир, који би срушio све олигархије, већ самим тим што би се оне нашле између демократије запада и велике руске републике. Овако је дошла превласт Британског империјализма и економско робовање целе Европе — Енглеској. Стари свет остао је и даље оно што је био — само је руинисан, упропашћен, а све оне мрачне сile реакције живе и даје у њему.

Енглеска сада има да се бори за превласт са Сједињеним Државама и Јапаном. Европски континент упропашћен је. Њега треба спасавати. То мора учинити Енглеска. Ако то не учини Европа ће пропasti и попуњи и Енглеску у пропаст. Европа ће бити изложена беди, глади, не раду. Она ће падати све ниже и прживљавати све нове и нове потресе, револуције и ратове, који ће је најзад довести до коначне пропасти. С тога се мора прићи континенту у помоћ. Мора га се ослободити од економског краха. Енглеска мора да промени „угљену политику“ и да не уништава индустрију континента по-

дизањем цене на угљ. Европу треба президати. Ако то не буде хтели милом, државници Енглеске и Америке мораје то учинити силом, силом самих животних односа. Живот ће их натерати да притечну у шомоћ континенталној Европи, која има још снаге у себи, но коју треба подићи. Само не треба оклевати, да не буде докан.

АТАК ПОЛИЦИЈЕ НА ПРИВАТНУ СВОЈИНУ

— Могао би да прочита и г. Драшковић —

Полиција г. Драшковића забранила је јучерашњи број „Републике“ због уводног чланка г. Јаше Продановића: *Република с краљем*. По себи се разуме да је забрана против закона, јер се тим чланком непреће ни краљ, ни чланови краљевског дома нити се позива народ на оружје.

Две последње забране суд је почињши као незаконите. Не сумњамо да ће и ова исто тако проћи. Али овакав жандарски поступак једне полиције, која сматра за част да буде силенцијска и измеђарска не само што је најординарније гађање закона, већ је и недопуштен атак на приватну својину.

Г. Манојло Лазаревић изгледа није наредио својим жандармима, да приликом одузимања забрањених бројева дају продавцима реверсе на одувеге бројеве, те нам се продавци не могу оправдати нити можемо контролисати да ли нам је полиција све записане бројеве, после поништење забране вратила.

Такав рад, господо полицијаци, који чувају закон и поредак, то се зове *краљ* или, још ако хоћете, *пљачка*, а они у чије се име такав посао ради, зову се *лажови и разбојници*.

Ако сте због парчета хлеба продали своју савест па за рачун свога госа и против закона гоните да зато што се боре за један љији државни и друштвени поредак, зато што жеље да дође до победе народ над власницима, онда бар и моје допуштати да вам се и руке прљају најобичнијим лоповљућима.

Заплените „Републику“ да би спасли монархију или останите бар чистих руку, дајте реверсе на заплене бројеве.

ЛОШИ ЗНАЦИ

Синоћна седница Уставотворне Скупштине оправдала је сва наша очекивања. Монархистични најамници успели су да задају први удар суверености народу и да закуну посланике.

Уставотворна Скупштина, изузев опозиционе групе, својевољно је и жалосно абдицирала на своју сувереност.

За посланике који су без протеста и негодовања допустили да им право, које им је народ дао, ограниче људи, које је купио данашњи режим, народ ће имати само реч презирања, кад једног дана и поред свих смилалица и претњи дође до речи.

Осам приликом да констатујемо само један непобитан факт. Против Пословника и заклетве изјаснили су се: комунисти, Радићевци (посредно) Корочев клуб, социјалисти и републиканци. Што чини око 130 посланика. Против Пословника, или на начин, да владајући факшори ипак буду задовољени изјаснили су се и земљорадници. Онај део Устав. Скупштине, који је јуче извршио *ашенштат* на суверена народна права сачињавају радикали, демократе и муслимани.

Кад су комунисти, пошто је њиховом представнику ускраћена реч, демонстративно напустили Скупштину, у којој је покушано да се легализује насиље и кад су републиканци дали изјаве против заклетве Уставотворне Скупштине је давала утицај једне скupине, која мисли да својим бројем може целом народу на незаконит начин наметнути воју не народну, већ својих шефова.

Лоши знаци за будућност земље.

КРОЗ НОВИНЕ

За чије „добро“?

У овим тешким моментима рапална странка, као и што је у сличним приликама и раније чинила, руководи се искључиво добром народа и интересима државе, вели подвалдијска „Самоуправа“.

А колко синоћ њени посланици се заклеше да ће чувати „добро краља“ (на првом mestu) и народа.

Да ли и добро краљ по појмовима народне радикалне странке спада у добро народа, и шта ће њени посланици учинити око добро краља и добро народу од једном се покажу још два сасвим различита добра?

Немојте да врдате, браћо радикалска. Није вами до народног добра, ако зна колико вам је баш и до краљевог добра. Вама је само до вашег сопственог добра, да вам трбуси буду дебели, и цепови пуни, да не идете пешке, и да ништа не радите, да гутаве масне дијурне, и правите партизанске указе. Ви не бисте лагали само кад бисте се клали у добро Пашића и Радикалне странке.

И они говоре

Радикали кроз „Самоуправу“ прете Милораду Драшковићу да веће излазити на општи изборе пошто, кажу, не би могли добити већину способну за рад. Не треба, веле, бирати само неконзидоване одборнике, већ целију управу и 30 одборника, пошто ће иначе комунисти моћи кочити „рад“.

Не знамо да ли је тај чланак сао Ђока Карловановић, који нам је ово неколико месеци славно помогао, пошто им нико са стране није смегао, да останемо и без воде, и без дрва, и без угља, и без освртња, а ускоро ћемо остати и без трамваја и без телефона, и без ласа.

Зар вас није срамота да штампate такве бзсобраздуке у дане када се по Београду држе противни зборови излостирираних грађана, због *вашег рада*, и против *ваше управе*.

Ведели бисге ви да се сами разбашкарите по општини и да вам нико не смета или не у раду него у нераду и у свима вашим растројањима општинске имовине.

КОНФЕРЕНЦИЈА

РЕПУБЛИКАНСКЕ ДЕМОКРАТСКЕ СТРАНКЕ

Одржана је у недељу 26. ов. м. у 9 час. пре подне код „Славије“.

ДНЕВНИ РЕД

1. Поздравна реч г. Љуб. Стојановића.

2. Резултати изборне борбе и даљи рад на организацији Партије — референт г. Др. Михаило Илић.

3. Парламентарне групе у Уставотворној Скупштини — референт г. Јован Ђоновић, нар. посланик.

4. Питање Устава и пословника, референт г. Јаша Продановић.

5. Предлози.

Право присуства имају чланови Републиканске Демократске Странке.

ИЗ КОНСТИТУАНТЕ

ЈУЧЕРАШЊА СЕДНИЦА

Седница која је била заказана за 22. ов. м. у 4. ч. по подне са дневним редом полагања заклетве народних посланика и конституисање Уставотворне Скупштине била је једна од најбурнијих седница не само појединачној седници, која мисли да својим бројем може целом народу на незаконит начин наметнути воју не народну, већ својих шефова.

Лоши знаци за будућност земље.

Која група биле наметнуте великом делу народних посланика. Седницу је отворио привремени председник г. Никола Пашић тек у бас. Огаоривши седницу г. Пашић одмах прелази на дневни ред, ради чега је г. Сима Марковић устао тражећи да се прочита записник са прошле седнице, јер пре него што се пређена остану дневни ред мора се чути записник прошле седнице. Г. Пашић је преко ових захтева прешао, и објаснио да се, пре него што ће се прићи полагању заклетве, имају чути изјаве клубова на тај акт. Одмах затим даје реч г. Чеди Станковићу, који у име земљорадничког клуба изјављује да земљораднички клуб налази да је пословник и полагање заклетве прописане у њему октроисан од стране владе, која је тим актом повредила народне интересе. Али како земљорадничка странка жели рад у Уставотворној Скупштини то неће одговарачи са питањем око полагања заклетве већ ће је положити без никакве ограде, естављајући владајућима да поднесу сву одговорност за последице.

Затим је добло реч г. др. Сима Марковић, који у свом говору обраћа нарочиту пажњу на пословник и на иницијативу комунистичког клуба да се исти не прими. Његов говор је био час прекидан аплаузом целе левице и појединачним из земљорадничке и демократске странке и лупњавом лармом и виком радикала и демократа, који су по сваку прилику хтели да спрече говорника да да изјаву. Г. Марковић је образложио да су највећи непријатељи народнога суверенитета и суверености Уставотворне Скупштине радикали и демократи. Демократи су до последњег тренутка били резервисани или подстругнути утицајем мрачних сила, које владају одважајућима најзад попустили. Његов говор је г. Пашић стално прекидао лупом звонџета и интервенишући код говорника да праће на изјаву. Г. Марковић је стално говорио, не обзирајући се на пред једникове речи услед чега је г. Пашић прекинуо седницу сицавши са свога места. И настала је врева и комешање; са свих су страна посланици призвали трибини коју г. Марковић никако није хтео да напусти, у највећем да се објашњавају са говорником и тек после четврт сата г. Пашић се врати на своје место послављајући г. Е. Кристанада да узме реч. С. Марковић који је још био на трибину тражио је још само 2 минута времена да каже изјаву свога клуба. Пошто г. Пашић није хтео да му да поново реч г. Сима Марковић је узвикнуо: „У знак протеста противу насиља, ми демонстративно напуштамо дрворану.“ Пришавши своју групу пошао је са њом напоље уз најодлучније протесте. Кад се сала умирила узима реч г. Криштадан који у име социјал-демократа изјављује да не признаје привремени пословник и да Уставотворна Скупштина има бити суверна. Сматра да је овакав рад насиље. По ле тога је узео реч г. Мехмед Слах, који је у име мусиманског клуба да изјаву у којој наговештава да ће као монархисти пристати на полагање заклетве тим пре што су се радикали и демократи сложили да се изаберу одбор за измену пословника. Жали што је г. Веснић довео у везу пређашњу његову изјаву са патриотским осећајима. У име републиканског клуба г. М. Лазаревић је доказао изјаву: Ова заклетва већ је осећаја, која су била израз нараџаја речи односно отаџбине. Сматра да је највећа једна фралност у коју неће прићи ни он, ни онај коме се положе, али највећа је је да је она унапређена.

После оваке изјаве узео је реч г. Мил. Веснић, који је срећан да се државни посланици и њени шефови који су са стране појединач

сни одговорио да су г.г. Корошец и Ковачевић потписали Пословник, а да је г. Дринковић на молбу његову и његових другова да потпише Пословник или да повуче консеквенце. Г. Дринковић носи моралну и политичку одговорност за Пословник.

После Веснићева изјаве г. Пашић је позвао посланике да положе заклетву (комунисти, Корочева група и народни клуб нису били присутни). Пришло се гласању председника. Гласало је 243 посланика од којих је г. Рибар добио 152 гласа, Војислав Лазић председник земљорадничког клуба 31 глас, г.г. Аца Станојевић 2 и Миленко Весник 1, правних листића је било 17. Пошто је прочитан резултат избора г. Пашић по вива новоназабраног председника да заузме своје место. Г. Рибар је одржао један дуг патриотски говор, који ће по предлогу Агатоновића бити штампан у плакате и упућен народу. После његовог говора приступило се избору З-председника и изабрани су г.г. Славко Милетић са 185 гласа, Милош Јасић 183 и Храсница 161. За секретаре су изабрани г.г. Р. Одавић, Рад. Агатоновић, Ж. Видановић, М. Глић, М. Драговић, Јањић, Вукосављевић и Сељић. Председник је закључио седницу у 9 и по часова и сазвао другу за сутра у 10 часова пре подне.

Заклетва у Скупштини.

Изјава нашег посланика г. Милоvana Лазаревића.

Господо посланици!

Наши брачи, које имамо част ја и моји другови у овоме дому заступати, небројено пута дали су докава своје неограничене верности и љубави према најој Отеџбини, народу и народном јединству. Своју верност и заклетву према тим нашим идејама они су и крвљу својом и животима запечатили. Тражити нешто више од тога не би имало ни смисла ни потребе.

Али овакве заклетве коју нам влада силом, једном нелегалном уредбом, као најстаријем и сувереном телу намеће, не значи ништа. У овакве врсте заклетве нити верује орган у чије се име полаже, ни ми који је полажемо.

Сматрајући овакве заклетве које се од нас пре решења закона о пословном реду и Уставу земаљском траже као једну формалност, то ја и моји другови да не би били лишени своје високе дужности коју имамо у интересу Земље и Народа да извршимо, приступићемо и оваквој заклетви.

ФЕЛЬТОН

Arnaldo Fraccaroli:

ГОСТИНОНИЧКИ ТЕРЦЕТ

(7)

— Али шта ти је? Умири се! За што хоћеш да ме отераш? Како могу да те сада оставим? И зашто? Ти си улила ватру у моје тело.

— Не, не, идите, идите. Молим вас. Видите, ја вас молим.

И збиља ме је молила са склопљеним рукама, и гласом пуним узбуђене молбе. Помислих на испите, на диплому — и да ћу се напокон опет повратити. Рекох:

— Али хоћу да се вратим, хоћу да те опет видим. Но могу да те тек тако оставим. Идем у Педову да положим испите, и повративу се опет к теби.

— Не, немојте одмах доћи. Ја ћу вам јавити кад то буде могуће.

— Хоћеш ли ми писати?

— Хоћу. Али путујте.

И отрча, восећи у руци папучице.

* * *

Прошло је неколико месеци. У Па-дови сам се морао спремати за испите. Тражио сам по неким старим списима и нашао сам документе за

Ситуација

Г. Веснић је упутио г. Рибару, председнику Скупштине ово писмо:

„Част ми је известити Вас да сам ъ. В. Престолонаследнику поднео оставку Владе. Према томе узимам слободу узимати Вас да будете добре одложити седнице Уставотворне Скупштине до образовања нове владе“.

*

Председник Уставотворне Скупштине је издао је одредбе поводом она посланика, чији су мандати верификовани а који нису положили за клетву.

Према тим одредбама они не могу добити нити дијурну нити бесплатан подвоз на железницама. Такође исти посланици не могу у Скупштини вршити посланичке дужности.

*

У 11 сати председник скупштине позвао је све шефове групе ради договора за измену пословника. Наговештио је да свака група изради измене до 28. када ће се понова састати сви шефови ради дискусије о доношењу пословника. Ако се шефови буду сагласили, пословник ће бити замењен на једној од првих Скупштине.

*

Поводом сукоба који је наступио у радикалном клубу између г. г. Протића и Пашића, г. Протић не посећује седнице. Како се чује из радикалних клубова он ће одступити из Радикалног клуба и поднети оставку на мандат.

*

Јуче 23. јвн. у 11 и по час. Демократски Клуб држао је седницу на којој се решавало о уступљавању посланичким мандата оних, који су изабрани на вишемееста. Затим се решавало о односу Демократске Странке према осталим странкама у преговорима о влади.

*

Председник Уставотворне Скупштине закључивши јучерашњу седницу изјавио је, да не може одредити тачни датум када ће се седница заказати, али ће бити чим Влада буде састављена.

Нове школе

— Конкретни предлози —

Доктор Харден Гест предлаже, као почетак, ове реформе:

1) пре свега оснивање родитељских комитета. Преко тих комитета родитељи ступају у везу са механизмом

моју дипломску тезу: „Радни уговор и његова еволуција у друштвеном животу“. Положих испите, добио диплому; неколико сам недеља лумповоа и славио за своју диплому, доцније за диплому мојих колега. Прошло је неколико месеци.

И једнога дана, сасвим изненада, сетих се Ружице, моје лепе пријатељице, али, нажалост за врло кратко време.

Видели смо се још једном онога јутра, пре поласка. Одлучно, али учтиво одбила је један мој дар: и доцније ништа више. Рекла је да ће ми писати: али ми није писала никада.

Сећање је било тако живо, и успомена на ову љену здраву и цветајућу лепоту тако је улазила у моје тело, да нисам могао одолети жељи да је још једном видим. И сутрадан сам сео у воз, као и некад, и поновио сам још једном оно путовање. Од Падове до Виченце у брзом возу, од Виченце до Скија у маленом возу који стаје у сваком селу, па онда горе до Торебеловичина у оној играчки, кроз зелене брдине.

Признајем да сам осећао велику жељу да што престигнем и да видим Ружицу. И чудио сам се како сам могао тако дugo време не мислити о

тима је: непосредан додир.

4) социјална контрола. Ти родитељски комитети постају временом права социјална контрола, којој треба, постепено дати и власт над просветом.

соко уадигну и неће да буду монархији и кад би наша земља била као енглеска монархија, па после постају монархији и у монархији која има солунску аферу, Белу Руку, тажење Устава и закона, насиљно растеријавање престоничке општине, фаворизирање једнога који краду и шверцију и т. д. и т. д.

Књижевност

„Ново Доба“

У најкраћем времену изашао ће одлични књижевни календар „Ново Доба“. Прилози су врло пробрани и од наших истакнутих јавних радника. Између осталих истичу се имена г. г. Светислава Стефановића, Владислава Станимировића, Светислава Шумаревића, Станислава Винавера и Симе Пандуровића и гостице Зорке Каснорове и других. Илустрације су од наших признатих уметника: г. г. Бранка Поповића, Ивана Мештровића и неких млађих.

Дневне вести.

Продужење рока

Одсек за накнаду штете Министарства Правде саопштава да је, у интересу лица ратом оштећених, рок за пријаву штете ратом причинење про-дужен накнадно до закључно 31 јануара 1921. год.

Пословице и изреке

Вила се врана, па на ћубре пала..

Објашњење: Та се пословица употребљује и. пр. кад се неки људи ви

ној и не вратити се на место где ме је чекало обнављање једне дивне радости.

Ружица! Ето, сад ме узбуђивала њена успомена. Опет сам преживљавао ону ноћ кад ми се она исповедила и осећао сам код мене и као у мени љено зачућење, љену абуње ност и љену радост. Сећао сам се како сам победио љено инстиктивно опирање, сећао сам се љене жарке топлине, и изненадне узбуђености кад се је пробудила и љених тамноплавих очију којима ме је погледала када сам одлазио.

Упутих се журно до гостинице. Био је лепи и светли летњи дан. Као сам ушао, са улице опет нијам ништа видeo у мрачном предсобљу. Како би било да опет нађем оно двоје како се милују? Али нисам чуо шкрипче столица, а кад сам починио разабирати видех за столом човека у кошуљи који је трао правне флаши и код њега пуначку газдарницу која их је брисала. Није било ни плавога младића, ни Ружице.

Пуначка газдарница ме је препознала, упитала ме за здравље и попудила ми собу:

— Којете ли ону исту?

— То би баш хтео!

— Добро. Би је јуче тај број остао слободан.

И окренувши се према степеницима викну:

— Ружице! Ружице!

— Ах, дакле на је још ту! Зачуше се брази корди низ степенице, и Ружица се појави, као и онда, уставивши се на последњој степеници.

— Шта желите?

Опази ме и силно се зачуди. Онда се одмах умири и поздрави ме смешајући се:

— Добар дан, господине.

— Ох брав, видим да га се и ти је сећаш. Отпрати господина до броја два и донеси му воде

Изволите господине.

Ја сам ишао за Ружицу сасвим индиферентно, док ми је се и двоје гледало. А и кад д' ћох на сред тимаих степеници ухантих Ружичеве руке и польубић је у врат. Они не одговоришиш и ви се ни окренула.

— Езо више добе. Културно

— Зар јеши ти днаслеђе

— Отворије се и Србије дмах вратити са водом.

И узе један бочак који је ги у ходнику и оле низ степенице.

(Српшић с.

Ликвидација Аустро-Угарске Банке

Делегати Аустро-Угарске Банке одржали су више конференција са члановима репарационе комисије, ради утврђивања ликвидације Аустро-Угарске Банке.

Последње вести

— ТЕЛЕГРАМИ —

Од 23. децембра

Ултиматум Данунцију. Париз. — Према вестима из Рима генерал Кашила обавестио је Данунција о ратификацији Рапалског уговора поставивши му ултиматум од 24 часа за евакуацију острва Раба и Крка и осталих места додељених Краљевини Срба, Хрвате и Словенаца.

Одговарајући на ултиматум, Данунциј је изјавио да остаје при својој ранијој одлуци непризнавања Рапалског уговора и да је одлучан на отпор.

Большевици у Солуну. Букурешт. — Большевичка струја у Солуну узима све вишемаха. Узроци су економске и политичке природе.

Бриселска конференција. Париз — Бриселска Конференција прекинула сутра радове, а понова ће их наставити око 10. јануара.

ВЕЛИКИ ИЗБОР ДЕЧИЈИХ КЊИГА

Адреса: Праг, Uhelnýtrh 1.

Претплаћујте се на Републику“.

— Господине, чекам Ваше сведоке сутра.

— Не, господине од Алонда, ја ћу доћи, и мене лично ћете примити.

Он ме поздрави климањем главе и изађе полако, без љутње, без гнева бар привидно, механички затворивши врате за собом.

Какво треба да буде држање младог дипломате кад се нађе без крагне и машне, у присуству даме у жипону, дневно кашуљи и прним свиленим чарапама, у сред једне већике себе, одакле тек што је изашао муж те даме, снабдевен фактима за развод брака због прељубе, кад прељуба није извршена?

Ја сам почeo о томе да размишљам кад видех да је г-ђа Делестал забацила на кревет ограч од крзна, у који се стидљиво била увила за време посете полиције. Она ми је изгледала, овако у кашуљи, голих руку и груди, прекрштенih руку и ногу, врло примамљива и помало бестидна.

Та ме бестидност нарочито очара више својим тврђенjem о моралној лабавости, него ли љупким изгледом ове полу голе жене. Дакле она се не женира од мене, ни сада, кад је светло у соби, значи ја сам јој

Почев од 29.— дин.

па до најфинијег и друге потребе.

Шешира мушких

За наступајуће празнике продаје познато најефтиније ствариште

1—1, 269

Св. Милић
Кр. Милана 111.

Једина радња у Београду, која одговара хигијенским условима то је

Јакова Ј. Ратковића

преко од хотела „Лондон“, угао Милоша Великог ул. и Краља Милана бр. 65.

Иста радња има увек на стваришту:

Вина разних (црна и бела.)

Ракије прешеченице и праве ужичке клековаче.

Ужичке пршуте, кобасице, сланине, кајмака и т. д.

Пиће је природно и продаје се под гаранцијом.

257 Роба је јефтинија 20% нома где. 10-10

Позив на куповину

СРЕЋАКА ДРЖАВНЕ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

Извештавамо поштоване играче да смо добили највећи избор СРЕЋАКА у свима поделама и већ их продајемо.

Има 100.000 срећака од којих 50.000 добива разне згодитељке до 20.000, 30.000, 40.000, 50.000, 60.000, 70.000, 100.000, 150.000, 200.000, 400.000 и премију 600.000 дин. а у најсрећнијем случају

1 МИЛИОН ДИНАРА

ПРВО ВУЧЕЊЕ БИЋЕ 3 и 4 ЈАНУАРА 1921 ГОД.

Цена Срећака 48, 24, 12 и 6 динара

Играчима ван Београда шаљемо поштом по пријему новца.

Најбоље је слати новац пошт. упутницом. Добитке исплаћујемо одмах без икаквог одбитка; а срећне случајеве чувамо у гађности.

Главни овлашћ. колект. Држав. Кл. Лутрије

Браћа А. Васић
Београд — Цветни Трг

Република прима огласе по најумеренијој ценi

ПОДЛИСТАК.

Марсел Прево

ЖУТИ ДОМИНО

12

Она потврди главом.

— Ви сте нађени у засебној соби с господином.. Ваше име... Филипом д' Алондом..

Он је наставио цело саслушање истим равнодушним тоном. Кад сврши други је чиновник све то запишио, он ми пружи хартију да потпишем.

Ја одбих.

Наје наваљивао. Пружи Мадалени која потписа.

— Опростите, госпођо; господине, рече шеф клањајући се, ми вас остављамо.

Кад они изађоше г. Делестал се окрете мени:

— Господине, молим Вас да ме сутра ујутру чекате у свом стану.

Са свом достојанственошћу човека, који види на три корака од себе крагау и машну, а коју не може да мете, одговорих.

близак. Овај догађај који ће је развести од мужа, значи приближио је још више мени. Ова дивна жена припадаје сад мени, и сматраје ме на неки начин, као свога мужа.

Ја клекох пред њом. Изљубих јој обе руке. Рекох Јој да сам њен и да ћу јој увек припадати, да сам срећан што ћу да се изложим двобоју због ње, што ћу можда и погинути. Ја сам сматрао да сам крав прека њој и хтео сам да ми она то оправсти.

Она наслони своје руке на моју косу с изразом искрене наклоности:

— Ви сте дивни, рече ми, жао ми је што се ова авантура десила баш Вама. Али срећом неће имати последица. Г. Делестал се неће с Вама тући.

— Шта би ми то сметало?

— Ја знам да сте Ви фини човек, али ту би било пуно говора око тога, скандала. Г. Делестал неће ни једно ни друго.

Ја је више нисам ни слушао: шта ме се тиче Делестал, прељуба, развод, двобој? Ја сам је страсно зајрлио и шантажајући јој ватreno:

— Волим Вас, ходите!

Она се благо одупре, не избегавајући меја миловања:

— Не, рече она, не. Сад то више није могуће.

И она лагано одмахну главом.

У том тренутку изгледала ми је мистериознија и загонетнија него никад, са чудним осмехом на лепим уснама и прекрштеним рукама на грудима.

Зашто сам имао тада апсолутно предубеђење да се никад, никад, овај лепи женски сфинкс неће дати мени? Схватио сам да ће тако бити, али нисам схватио зашто. Загонетка женског срца појави се неочекивано предамном са својим заводљивим осмехом, од кога се пати и умире.

Падох пред њене ноге и почех да плачам. Незнам шта јој све нисам објавао: да убијем њеног мужа да се оженим њоме, и још пуно дирљивих доказа своје љубави. Она ме је слушала са осмехом. Затим се диже и упали свеће на камину, и облачила се мирно и полако. Кад сам ја дозврио своја преклињања она је била у шеширу, капуту, чак и са рукавицама на рукама и спремала се за излазак.

— Хајде, пате, и купујемо се, расставамо. **Културно наслеђе Србије**